

Голові разової спеціалізованої вченої
ради в Національному університеті
«Одеська політехніка»
доктору наук з державного
управління, професору
Саханенко С.Є.

ВІДГУК

офіційного опонента, кандидата юридичних наук, доцента, професора кафедри адміністративної діяльності Харківського національного університету внутрішніх справ **Чишко Катерини Олександрівни** на дисертацію **Кіша Ярослава Васильовича** «Публічне управління в структурі Державного бюро розслідувань: організаційно-правовий аспект», подану до захисту в разову спеціалізовану вчену раду Національного університету «Одеська політехніка» на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Актуальність теми дисертації та її зв'язок з науковими програмами, темами

Актуальність дисертаційного дослідження Кіша Ярослава Васильовича «Публічне управління в структурі Державного бюро розслідувань: організаційно-правовий аспект» зумовлена потребою комплексного наукового осмислення Державного бюро розслідувань не лише як правоохоронного органу, а й як складної організаційно-управлінської системи, ефективність якої залежить від належного правового регулювання, кадрового забезпечення, внутрішньої дисципліни, контролю, аудиту та підзвітності.

Державне бюро розслідувань виконує важливу роль у системі органів правопорядку України, оскільки його діяльність пов'язана з розслідуванням кримінальних правопорушень, учинених особами, які займають особливе становище в системі публічної влади та правоохоронних органів. У зв'язку з цим до організаційної побудови ДБР, правового статусу його працівників, службових процедур, кадрового добору, атестації, дисциплінарної відповідальності, внутрішнього контролю та управлінських рішень висуваються підвищені вимоги. Саме тому дослідження організаційно-правового аспекту публічного управління в структурі ДБР є своєчасним і практично значущим.

Особливої ваги обрана тема набуває в умовах воєнного стану, реформування сектору безпеки і правопорядку, посилення суспільного запиту на добросовісність, професійність і результативність правоохоронних органів. У таких умовах публічне управління в ДБР має забезпечувати не лише поточну організацію діяльності, а й інституційну стійкість, керованість, належний розподіл повноважень, кадрову стабільність і здатність органу ефективно реагувати на управлінські ризики.

Особливо значущим те, що здобувач не обмежився аналізом загального правового статусу ДБР, а зосередив увагу на внутрішніх організаційно-

правових процесах, які безпосередньо впливають на результативність діяльності органу. У дисертації досліджено питання становлення та розвитку публічного управління в структурі ДБР, балансу концентрації та деконцентрації, проходження публічної служби, адміністративно-правового статусу державних службовців, функцій службовців центрального апарату і територіальних управлінь, повноважень Директора ДБР, внутрішнього контролю, аудиту та взаємодії з Радою громадського контролю.

Актуальність роботи також підтверджується тим, що проблематика класифікації персоналу ДБР, службових режимів, співвідношення статусу працівників, державних службовців та осіб, які виконують правоохоронні функції, досі залишається складною як у теоретичному, так і в практичному вимірі. Тому дисертація Кіша Я.В. має значення для подальшого розвитку наукових уявлень про адміністративно-правове та публічно-управлінське забезпечення діяльності органів правопорядку.

Дисертаційне дослідження виконано відповідно до напряму наукової роботи кафедри публічної служби та права Інституту публічної служби та управління Національного університету «Одеська політехніка» за темою «Правове регулювання державотворення соціально-економічних відносин в Україні (2022–2025 рр.)», № державної реєстрації 0122U002193. Це підтверджує зв'язок роботи з актуальними науковими програмами, спрямованими на вдосконалення публічного управління, правового регулювання державних інституцій та організаційно-правових механізмів діяльності органів публічної влади.

Оцінка обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій та їх достовірності

Дисертаційна робота Кіша Ярослава Васильовича характеризується належним рівнем обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій. Автором правильно визначено наукову проблему, що полягає в необхідності комплексного дослідження організаційно-правового механізму публічного управління в структурі Державного бюро розслідувань, з урахуванням особливостей проходження публічної служби, управлінської компетенції керівництва, кадрових процедур, внутрішнього контролю та взаємодії з громадськістю.

Об'єкт і предмет дослідження сформульовано коректно та відповідно до спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування». Об'єктом дисертації є суспільні відносини, що виникають у процесі здійснення публічного управління в структурі ДБР, а предметом — організаційно-правовий механізм публічного управління в структурі ДБР, включно з інституційно-управлінськими засадами проходження публічної служби, балансом концентрації й деконцентрації, а також управлінськими функціями і повноваженнями Директора ДБР. теоретичних засад і формуванні практичних рекомендацій щодо вдосконалення організаційно-правового механізму публічного управління в структурі ДБР. Для досягнення цієї мети автором поставлено комплекс завдань, які охоплюють як теоретико-методологічні, так і прикладні аспекти функціонування ДБР. Зміст дисертації свідчить, що

поставлені завдання здебільшого виконані, а сформульовані висновки відповідають логіці проведеного дослідження.

Методологічна основа роботи є достатньою. Автор застосував діалектичний, системний, структурно-функціональний, формально-юридичний, порівняльний методи, а також методи аналізу, синтезу, узагальнення та абстрагування. Це дозволило дослідити ДБР одночасно як суб'єкта публічного управління, правоохоронний орган зі спеціальним статусом і складну організаційну структуру, у межах якої поєднуються управлінські, кадрові, контрольні та правозастосовні процеси.

Структура дисертації є логічною. У першому розділі досліджено теоретико-методологічні основи розуміння публічного управління в структурі ДБР, становлення і розвиток відповідної управлінської моделі, баланс концентрації та деконцентрації, а також зарубіжний досвід. Другий розділ присвячено особливостям проходження публічної служби в ДБР, проблемам визначення адміністративно-правового статусу та класифікації державних службовців ДБР, функціям службовців центрального апарату і територіальних управлінь, специфіці посадових обов'язків, режиму проходження служби та відповідальності. Третій розділ розкриває організаційно-управлінські функції та повноваження Директора ДБР, його внутрішню і зовнішню управлінську компетенцію, взаємодію з Радою громадського контролю, а також проблеми та перспективи реалізації управлінських функцій.

Висновки дисертації є аргументованими та загалом відповідають поставленим завданням. Вони мають не лише описовий, а й аналітичний характер, оскільки автор пропонує шляхи вдосконалення організаційно-правового механізму публічного управління в ДБР. До найбільш значущих можна віднести положення щодо необхідності посилення процедурної визначеності кадрових рішень, розвитку внутрішнього контролю та аудиту, удосконалення взаємодії центрального апарату й територіальних управлінь, забезпечення прозорості та підзвітності, а також підвищення управлінської відповідальності керівництва органу.

Достовірність результатів забезпечується використанням належної джерельної бази, послідовністю дослідницької логіки та відповідністю висновків змісту дисертації. Запропоновані рекомендації мають практичну спрямованість і можуть бути використані в нормотворчій, організаційній, освітній та управлінській діяльності.

Достовірність і наукова новизна одержаних результатів

Достовірність результатів дисертаційного дослідження Кіша Ярослава Васильовича підтверджується системним характером аналізу, використанням нормативно-правових, наукових і аналітичних джерел, а також логічним зв'язком між метою, завданнями, змістом розділів і загальними висновками. Автор послідовно розкриває публічне управління в ДБР як багаторівневий організаційно-правовий механізм, що включає правове регулювання, управлінську компетенцію, кадрові процедури, внутрішній контроль, аудит, службу дисципліну та громадський контроль.

Наукова новизна дисертації полягає в комплексному дослідженні Державного бюро розслідувань як об'єкта публічного управління через призму організаційно-правових, кадрових, контрольних і функціональних характеристик. Авторська позиція є цінною насамперед тому, що діяльність ДБР осмислюється не лише через його правоохоронне призначення, а й через внутрішню управлінську архітектуру, без якої неможливо забезпечити стабільність, професійність і результативність органу.

Серед положень, які мають наукову новизну, слід виокремити:

Уперше:

– обґрунтовано розуміння публічного управління в структурі ДБР як інтегрованої організаційно-правової системи, що поєднує управлінські процедури, кадрові механізми, інструменти контролю та взаємодії із суб'єктами зовнішнього впливу, а не зводиться до сукупності внутрішніх адміністративних рішень;

– доведено, що баланс концентрації та децентрації в управлінській моделі ДБР виступає не лише організаційним принципом, а функціональною умовою забезпечення керованості, підзвітності та ефективності діяльності центрального апарату і територіальних управлінь;

– сформульовано визначення організаційно-правового механізму публічного управління в ДБР як системи взаємопов'язаних управлінських інструментів, процедур і компетенцій, спрямованих на мінімізацію управлінських ризиків, забезпечення законності та стабільності функціонування органу в умовах ризиків;

– встановлено, що внутрішній контроль і внутрішній аудит у структурі ДБР виконують не лише функції перевірки дотримання законодавства, а є елементами управлінської відповідальності та антикризового реагування, які впливають на якість управлінських рішень і рівень довіри до органу;

– обґрунтовано роль Ради громадського контролю при ДБР як специфічного інструменту демократичної підзвітності в системі публічного управління, здатного за належного нормативного та процедурного забезпечення виконувати функцію зворотного зв'язку між органом і громадянським суспільством.

Удосконалено:

– наукове розуміння адміністративно-правового статусу державних службовців ДБР шляхом його розгляду крізь призму організаційно-управлінських функцій, режиму проходження служби і відповідальності, що дозволяє точніше визначити місце публічної служби в забезпеченні інституційної стійкості органу;

– підходи до визначення управлінської компетенції Директора ДБР у системі публічного управління з урахуванням поділу на внутрішню та зовнішню управлінську діяльність, а також необхідності процедурного посилення його повноважень інструментами прозорості й підзвітності;

– концептуальні засади використання зарубіжного досвіду організації публічного управління в спеціалізованих правоохоронних та антикорупційних

органах з метою адаптації до українських умов без механічного перенесення інституційних моделей.

Набуло подальшого розвитку:

– положення теорії публічного управління щодо органів зі спеціальним правоохоронним статусом у частині поєднання управлінської автономії з політичною та суспільною підзвітністю;

– наукові уявлення про кадрові механізми, службові режими та відповідальність публічних службовців як чинники забезпечення ефективності та добросовісності управлінських процесів у правоохоронній сфері;

– обґрунтування значення організаційно-правових механізмів публічного управління в забезпеченні стабільності та передбачуваності діяльності ДБР в умовах реформування, підвищених безпекових ризиків і дії спеціальних правових режимів.

Достовірність результатів і практична значущість результатів дослідження

Результати дисертаційного дослідження є достовірними, оскільки ґрунтуються на комплексному аналізі нормативно-правового матеріалу, наукових джерел, організаційних аспектів діяльності ДБР та порівняльного досвіду функціонування спеціалізованих правоохоронних органів. Авторські висновки випливають із поставлених завдань і змісту роботи, а запропоновані рекомендації мають прикладний характер.

Практичне значення одержаних результатів полягає в можливості їх використання для удосконалення нормативно-правового та організаційного забезпечення діяльності ДБР, оптимізації управлінських процедур, підвищення ефективності кадрових механізмів, розвитку внутрішнього контролю й внутрішнього аудиту, а також вдосконалення інструментів підзвітності та прозорості. Положення і висновки дисертації можуть бути застосовані в нормотворчій діяльності, у практиці публічного адміністрування в ДБР та суміжних органах, у системі професійної підготовки і підвищення кваліфікації публічних службовців, а також у науково-дослідній роботі та викладанні дисциплін з публічного управління й адміністративного права.

Повнота викладення основних результатів дисертації в опублікованих наукових працях

Основні положення дисертаційного дослідження Кіша Ярослава Васильовича достатньо повно відображені в опублікованих наукових працях здобувача. Тематика публікацій відповідає змісту дисертації та охоплює ключові напрями дослідження: прозорість і відповідальність у публічному управлінні ДБР, організаційну структуру Державного бюро розслідувань, внутрішній аудит і контроль, організаційно-правове забезпечення кадрового добору та атестації працівників ДБР, а також зарубіжний досвід інституційного й кадрового забезпечення діяльності ДБР.

У наукових статтях здобувача послідовно розкрито основні аспекти дисертаційної проблематики. Зокрема, публікації, присвячені організаційній структурі ДБР, кадровому добору й атестації працівників, безпосередньо кореспондують із другим розділом дисертації, де досліджено адміністративно-

правовий статус, функції, посадові обов'язки, службові режими та відповідальність державних службовців ДБР. Праці щодо внутрішнього аудиту й контролю відображають положення третього розділу, у якому розглянуто управлінську компетенцію Директора ДБР, контрольні механізми та питання інституційної підзвітності.

Результати дослідження також апробовано на науково-практичних конференціях, що свідчить про їх публічне представлення, обговорення у фаховому середовищі та включення до академічної дискусії. Публікаційна активність здобувача є достатньою, а зміст опублікованих праць підтверджує самостійність проведеного дослідження.

Таким чином, основні результати дисертації належним чином викладені в наукових працях, а їх зміст відповідає темі, меті, завданням і структурі дисертаційної роботи.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

Загалом позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження Кіша Ярослава Васильовича, необхідно зазначити, що окремі його положення можуть бути предметом наукової дискусії та подальшого уточнення. Наведені нижче зауваження мають конструктивний характер і спрямовані на поглиблення окремих аспектів досліджуваної проблематики.

У дисертації достатньо ґрунтовно розкрито організаційно-правовий аспект публічного управління в структурі Державного бюро розслідувань. Водночас, з огляду на правоохоронну природу ДБР, доцільно було б ширше висвітлити співвідношення публічно-управлінської та правоохоронної складових у діяльності цього органу. Зокрема, потребує додаткового теоретичного уточнення питання про те, яким чином управлінські рішення впливають не лише на внутрішню організацію роботи, а й на ефективність виконання ДБР своїх спеціальних правоохоронних завдань.

Автор аналізує питання відповідальності державних службовців ДБР, однак окремого поглиблення потребує адміністративно-деліктний аспект діяльності працівників органу. Зокрема, доцільним було б ширше розкрити, які саме управлінські порушення у структурі ДБР можуть мати ознаки дисциплінарних, адміністративних або службових проступків, а також яким чином такі порушення мають впливати на оцінювання ефективності внутрішнього управління.

У роботі порушено питання службових режимів у ДБР, проте перспективним було б детальніше дослідити спеціальний режим службової дисципліни в органі, який здійснює правоохоронні функції щодо осіб із особливим публічним статусом. Зокрема, потребує додаткової уваги питання співвідношення загальних стандартів публічної служби з підвищеними вимогами до добросовісності, конфіденційності, неупередженості, процесуальної обережності та службової лояльності працівників ДБР.

Зазначені зауваження мають дискусійний і рекомендаційний характер. Вони не знижують загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи, не ставлять під сумнів її наукову новизну, достовірність і практичне значення, а лише окреслюють напрями подальшого розвитку дослідження організаційно-

правових засад публічного управління в структурі Державного бюро розслідувань.

Висновки і загальна оцінка дисертаційного дослідження

Дисертація Кіша Ярослава Васильовича «Публічне управління в структурі Державного бюро розслідувань: організаційно-правовий аспект» є самостійною, завершеною та науково обґрунтованою кваліфікаційною працею, у якій вирішується актуальне наукове завдання, пов'язане з комплексним осмисленням організаційно-правового механізму публічного управління в Державному бюро розслідувань.

Робота має логічну структуру, належний методологічний рівень, достатню джерельну базу, обґрунтовані висновки та практично спрямовані рекомендації. Здобувач продемонстрував здатність до самостійного наукового аналізу, системного узагальнення складних адміністративно-правових і публічно-управлінських процесів, а також до формулювання пропозицій, спрямованих на вдосконалення діяльності правоохоронного органу зі спеціальним статусом.

Наукові результати дисертації мають новизну, достовірність і практичну значущість. Вони спрямовані на розвиток теорії публічного управління, адміністративно-правового забезпечення діяльності органів правопорядку, удосконалення кадрової політики, службових режимів, внутрішнього контролю, аудиту та інституційної підзвітності Державного бюро розслідувань.

Основні положення дисертації відображені в опублікованих наукових працях здобувача та пройшли належну апробацію. Зміст роботи відповідає заявленій темі, меті, завданням, галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» і спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування».

На підставі викладеного вважаю, що дисертаційна робота Кіша Ярослава Васильовича «Публічне управління в структурі Державного бюро розслідувань: організаційно-правовий аспект» відповідає вимогам до кваліфікаційних наукових праць, визначеним чинним законодавством України у сфері атестації здобувачів ступеня доктора філософії, а її автор, Кіш Ярослав Васильович, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний опонент:

професор кафедри адміністративної діяльності
Харківського національного університету
внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

Катерина ЧИШКО